



<https://doi.org/10.7577/formakademisk.5383>

Janne Beate Reitan

Førsteamanuensis emerita (dr.ing.)
Institutt for estetiske fag
Fakultet for teknologi, kunst og design
OsloMet – storbyuniversitetet
janner@oslomet.no

Leder

FormAkademisk 15 år

– i full aktivitet

FormAkademisk – forskningstidsskrift for design og designdidaktikk – har nå publisert artikler i 15 år! Redaksjonen startet opp arbeidet i januar 2008 og publiserte det første nummeret i oktober samme år. Fordi FormAkademisk publiserer artikler fra forskning innen et bredt felt, både design, slik som industri-design, visuell kommunikasjon, interaksjonsdesign, tjenstedesign, arkitektur, landskapsarkitektur og urbanisme, og designdidaktikk på alle utdanningsnivå fra barnehage til doktorgrad, har vi behov for en stor redaksjon. Fra den opprinnelige redaksjonen, er fortsatt fire aktive som seksjonsredaktører:

- Halina Dunin-Woyseth, dr.techn., professor emerita, Institutt for arkitektur, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
- Liv Merete Nielsen, dr.ing., professor emerita, Institutt for estetiske fag, Fakultet for teknologi, kunst og design, OsloMet – storbyuniversitetet
- Birger Sevaldson, PhD, professor, Institutt for design, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
- Marte Sørrebø Gulliksen, PhD, professor, Institutt for estetiske fag, Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge

Siden da har mange flere blitt med i redaksjonen og i alfabetisk rekkefølge er det:

- Arild Berg, dr.arts, professor, Institutt for Produktdesign, Fakultet for Teknologi, kunst og design, OsloMet – storbyuniversitetet
- Silje Bergman, PhD, førsteamanuensis, Institutt for estetiske fag, Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge
- Karen Brønne, PhD, førsteamanuensis, Institutt for design, kunst og handverk, Avdeling for humanistiske fag og lærarutdanning, Høgskulen i Volda
- Ingvild Digranes, PhD, professor, Institutt for kunsthøgskolen, Fakultet for lærarutdanning, kultur og idrett, Høgskulen på Vestlandet
- Laila Belinda Fauske, PhD, professor, Institutt for estetiske fag, Fakultet for teknologi, kunst og design, OsloMet – storbyuniversitetet

- Nina Scott Frisch, PhD, førsteamanuensis, Seksjon for kunst og håndverk, Dronning Mauds Minne høgskole for barnehagelærerutdanning
- Camilla Groth, dr.arts., førsteamanuensis, Institutt for estetiske fag, Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge
- Denise Hagströmer, PhD, seniorkurator Design og kunsthåndverk, Nasjonalmuseet
- Anders Hermund, PhD, lektor, Institut for Bygningskunst og Design, Det Kongelige Akademi – Arkitektur, Design, Konservering, Danmark
- Jon Øivind Hoem, PhD, førsteamanuensis, Institutt for kunstfag, Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett, Høgskolen på Vestlandet
- Hanna Hofverberg, PhD, lektor, Institutionen för naturvetenskap, matematik och samhälle, Malmö Universitet, Sverige
- Siri Homlong, PhD, lektor, Institutionen för bild- och slöjdpedagogik, Konstfack, Stockholm, Sverige
- Leif Daniel Houck, førsteamanuensis, Institutt for bygg- og miljøteknologi, NMBU
- Morten Birk Jørgensen, PhD, lektor, Institut for Bygningskunst og Kultur, Det Kongelige Akademi, Danmark
- Steinar Killi, PhD, professor, Institutt for design, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
- Mari-Ann Letnes, PhD, førsteamanuensis, Institutt for lærerutdanning, Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap, NTNU
- Else Margrethe Lefdal, PhD, førsteamanuensis, Institutt for estetiske fag, Fakultet for teknologi, kunst og design, OsloMet - storbyuniversitetet
- Eva Lutnæs, PhD, professor, Institutt for estetiske fag, Fakultet for teknologi, kunst og design, OsloMet - storbyuniversitetet
- Ingvill Gjerdrum Maus, PhD, førsteamanuensis, Institutt for estetiske fag, Fakultet for teknologi, kunst og design, OsloMet - storbyuniversitetet
- Melissa Anna Murphy, PhD, instituttneleder, Institutt for kultur, religion og samfunnsfag, Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge
- Nenad Pavel, PhD, førsteamanuensis, Institutt for Produktdesign, Fakultet for Teknologi, kunst og design, OsloMet - storbyuniversitetet
- Ida Nilstad Pettersen, PhD, førsteamanuensis, Institutt for design, Fakultet for arkitektur og design, NTNU
- Anniken Randers-Pehrson, PhD, førsteamanuensis, Institutt for estetiske fag, Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge
- Beata Sirowy, PhD, forsker, Institutt for by- og regionplanlegging, Fakultet for landskap og samfunn, NMBU
- Astrid Skjerven, PhD, professor emerita, Institutt for Produktdesign, Fakultet for Teknologi, kunst og design, OsloMet – storbyuniversitetet
- Bente Helen Skjelbred, PhD, førsteamanuensis, Institutt for kunstfag, Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett, Høgskulen på Vestlandet
- Anne Solberg, PhD, førsteamanuensis emerita, Institutt for estetiske fag, Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge
- Kristin Støren Wigum, PhD, førsteamanuensis, Institutt for Produktdesign, Fakultet for Teknologi, kunst og design, OsloMet - storbyuniversitetet/Gaia Trondheim, Økologisk produkt- og systemdesign, Norge
- Lovise Søyland, PhD, førsteamanuensis, Institutt for estetiske fag, Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge
- Stina Westerlund, PhD, universitetslektor, Institutionen för estetiska ämnen, Umeå universitet, Sverige

Jeg vil takke alle seksjonsredaktører og fagfeller for den fantastiske innsatsen dere gjør for at artiklene som publiseres holder det høye nivået FormAkademisk alltid har lagt vekt på!

I 2022 publiserte vi 15. årgang og den inneholdt bare ett nummer, det generelle nummeret hvor vi publiserer innsendte artikler. Grunnen er at mange temanummer er under arbeid og blir publisert fortløpende framover. Det første ble publisert 23. januar på åpninga av 10-års jubileums-konferansen for *Nettverk for formgivning, kunst og håndverk i universitets- og høgskolesektoren*. Og det andre tema-nummeret, *Liv Merete Nielsen – festskrift til 70-års jubileet* ble publisert på bursdagen hennes, 23. mars.

Siden dette er det generelle nummeret hvor artikler som er sendt inn, publiseres fortløpende, vil lederen oppdateres når nye artikler publiseres.

ARTIKLER I DETTE NUMMERET

I den første artikkelen har **Reidulf G. Watten**, PhD, professor emeritus ved Institutt for psykologi, Høgskolen i Innlandet. i artikkelen *Perseptuelle illusjoner i norske kommunevåpen* undersøkt alle norske kommuner sine kommunevåpen med psykofysisk metodikk. De er et visuelt kjennetegn for utøvelse av kommunal myndighet og som regel basert på heraldisk design. Tidligere måtte kommunevåpen godkjennes av Kongen i statsråd, men etter 1. januar 2018 kan alle kommuner godkjenne disse selv. Utformingen kan gjøre våpnene sårbare for perseptuelle illusjoner, og disse illusjonene kan påvirke fortolkningen av våpnene. Det er tre hovedkategorier illusjoner som er særlig aktuelle på dette området: Ansikts-illusjoner, form-illusjoner og Herrmann-gitre. Artikkelen påpeker nytten av perseptuell kompetanse både for kommuner, fylkeskommuner og formgivere. Framtidige kommunevåpen bør utformes slik at man unngår ulike former for perseptuelle illusjoner.

Mohammadhossein Azizibabani, PhD Student in Architecture, **Mohammadreza Bemanian**, Professor (PhD) og **Mansour Yeganeh**, Associate Professor (PhD), alle ved Tarbiat Modares University, Iran, undersøker i den andre artikkelen *Investigating the Mechanism of the Effect of Nature-based Architectural Components on Residential Satisfaction* om utviklingen av urbane boliger med flere enheter, spesielt i metropolene i Iran, som ikke tar hensyn til effektene av kulturelle faktorer på den opplevde kvaliteten på boligarkitekturen. Forenligheten av livsstil på nasjonalt eller strukturelt nivå med bolig kan betraktes som en generell strategi for å løse dette problemet. Basert på naturens posisjon i grunnlaget for den islamske livsstilen, er det mulig å imøtekomme menneskers betydelige behov gjennom inspirasjon fra naturen. Denne artikkelen undersøker mekanismen for effekten av naturbaserte arkitektoniske komponenter på boligtilfredshet fra det islamske livsstilsperspektivet for å anvende funnene i arkitektonisk planlegging og programmeringsprosesser.

Māra Urdziņa-Deruma, Doctor of Education (dr.paed.) ved University of Latvia, presenterer i den tredje artikkelen *The preparing pupils for textile technology Olympiads. Teaching design and technology in basic education school context* hvordan design- og teknologilærere underviser elever som deltar i Open Design and Technology Olympiads (tekstilteknologi) med suksess. Etter å ha intervjuet tolv lærere og utført kvalitativ innholdsanalyse, konkluderes det med at flere personlige egenskaper er avgjørende for lærere, for at elevene skal lykkes i konkurransen: kompetanse, konsekvent arbeid og kontinuerlig utvikling. En verdsettelse fra skoleledelsen er også viktig.

Emma Gyllerfelt, PhD-doktorand ved HDK-Valand, Högskolan för konst och design, Göteborgs universitet, belyser og beskriver i den fjerde artikkelen *Nyanlända elever i sløydklassrummets lärmiljö*, læringsmiljøet som nyankomne elever møter i sløydklasserom i svensk grunnskole. Det empiriske materialet er samlet inn gjennom videodokumentasjon ved to skoler med nyankomne elever, i sløydundervisning i 8.–9. klasse. Resultatene viser at nyankomne elever møter et rikt læringsmiljø i sløydklasserom som bidrar til sosialt samspill, delaktighet, multimodal kommunikasjon og samhandling i undervisningen. Videre vises det hvordan interiør og møbler i sløydklasserom muliggjør samarbeid mellom elever og at læringsmiljøet i sløydklasserom tilbyr ressurser som kan brukes som læremidler i undervisningen.

Utgangspunktet for studien i den femte artikkelen *Remember the Future. Prehistoric Design and Sustainability* av **Spyros Bofylatos**, Tutor (Research) (PhD), Royal College of Art og **Taxiarxis Balaskas**, Maker/Craftsman er det forhistoriske teganoschema-arkeologiske funnet av Syros-Keros-sivilisasjonen i Egeerhavet. Disse gjenstandene har ført til pågående debatter blant arkeologer om deres eksistensberettigelse. Målet med denne studien er å bruke en forhistorisk ontologisk modell av design og håndverk til moderne designpraksis. For å utforske slike alternative ontologier, vender de seg til fortiden og

tar opp temaene død og liv som er nedfelt i disse forhistoriske artefaktene. Ved å forstå det ontologiske rammeverket til forhistoriske designere, forsøker de å lage proposisjonelle artefakter som eksemplifiserer hva design kan være. De proposisjonelle artefaktene de lager, fungerer som ulike faser i en forsknings-gjennom-designprosess som søker å undersøke hvordan design fungerer innenfor et alternativt verdisystem.

God sommer og lesning!

Oslo, juni 2023

Janne Beate Reitan
Ansvarlig redaktør FormAkademisk